

ZHHK en uitzendingen – uitgangspunten voor het beleid 2023-2029

1. Inleiding

Het is de roeping van ZHHK om zending te bedrijven in gehoorzaamheid aan de opdracht van de Heere Jezus in Mat.28:19. Zending bedrijven, het onderwijzen van de volken volgens de genoemde opdracht, kan op verschillende manieren plaatsvinden: via internet, door het uitzenden van radioprogramma's, door het uitgeven en verspreiden van literatuur, door contacten van (buitenlandse) christenen met de inheemse bevolking en uiteraard door het uitzenden van zendingsarbeiders. De laatste vorm van zendingsarbeid is eeuwenlang de belangrijkste geweest. De andere hierboven genoemde vormen van zending zijn in de tweede helft van de 20^e en in de 21^e eeuw steeds belangrijker geworden, als gevolg van nieuwe mogelijkheden door de technische ontwikkeling, dekolonisatie en emancipatie van de derde wereld en secularisatie in de westerse wereld. De genoemde ontwikkelingen en de nieuw ontstane zendingsuitingen hebben het denken over en de praktijk van het uitzenden van zendingsarbeiders vanuit de westerse wereld sterk beïnvloed. Voor ZHHK blijft het uitzenden van zendingsarbeiders een wezenlijk onderdeel van het zendingswerk. Zij heeft in verband daarmee de volgende beleidsuitspraak geformuleerd:

ZHHK ziet het als haar verantwoordelijkheid om uitzendingen te verzorgen op de velden waar zij werkzaam is.

Uitzendingen vormen voor ZHHK geen doel op zichzelf maar een middel om gestelde doelen te bereiken. Uitzendingen kunnen ook alleen plaatsvinden onder bepaalde voorwaarden en in een context waarin vruchtbaar gewerkt kan worden.

In deze notitie worden de uitgangspunten en voorwaarden omschreven, waaraan uitzendingen die door ZHHK verricht of gesteund worden, dienen te voldoen.

Achtereenvolgens wordt ingegaan op de uitgangspunten voor uitzendingen, uitzendingen naar de werkvelden Malawi en Suriname, zending onder niet bereikte volken, de mogelijkheden tot uitbreiding en verbreding van het zendingswerk, het ondersteunen van de uitzending van HHK-leden en het verrichten van uitzendingen in samenwerking met verwante organisaties. De notitie wordt afgesloten met conclusies en vervolgens een korte schets van de uitwerking ervan in de praktijk van het zendingswerk en de prioriteiten die ZHHK voor de komende jaren stelt.

2. Uitgangspunten voor het uitzenden van zendingswerkers

Het uitzenden van zendingswerkers naar het buitenland brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee voor de uitzendende organisatie. Niet alleen is het welslagen van het zendingsproject in het geding, maar evenzeer het welbevinden van de uitgezonden zendingswerker. Voor een kleine organisatie als ZHHK is het onmogelijk om alle disciplines van expertise in huis te hebben die nodig zijn voor het begeleiden van een uitzending.

Uitzendingen vanuit Nederland vinden alleen dan plaats, als er geen alternatieven vanuit het werkveld zelf zijn. Het heeft de voorkeur van ZHHK om waar mogelijk en passend bij de uitgangspunten en doelstellingen, op de werkvelden waarvoor ZHHK zich verantwoordelijk weet, lokale evangelisten te steunen om zelf werkzaam te zijn in hun eigen culturele context ten behoeve van de verbreiding van het Evangelie.

1. *Benodigde expertise*

Een eerste uitgangspunt voor een uitzending is dat over de benodigde expertise beschikt kan worden door inkoop van of vanuit samenwerking met andere organisaties. Het is voor ZHHK onmogelijk om nieuwe zendingswerkers zelfstandig voor te bereiden op hun uitzending. ZHHK zal afspraken maken met ZGG en GZB over de mogelijkheid om tegen betaling gebruik te maken van de scholingsprogramma's die deze organisaties voor zendingswerkers aanbieden. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van het scholingsaanbod van Wycliffe en MAF, waarmee ZHHK een samenwerkingsovereenkomst heeft afgesloten. Om te leren omgaan met cultuurverschillen is, voorafgaande aan een uitzending, deelname aan een programma van een internationale zendingschool zoals All Nations noodzakelijk.

Voor psychologische dienstverlening en medische advisering voorafgaande aan een uitzending en zo nodig ook op het veld, wordt gebruik gemaakt van de diensten van InTransit of IntoMission.

Bij het voorbereiden en realiseren van een uitzending naar een niet-bereikte bevolkingsgroep wordt samenwerking gezocht met een professionele organisatie als OMF.

Voor de begeleiding van zendingswerkers die naar Nederland terugkeren, wordt gebruik gemaakt van de diensten van The Good Re-entry (Mark van Pelt).

2. *Span of control zendingsbureau*

De dagelijkse begeleiding van de zendingswerkers op het veld gebeurt door de manager zending, die de voortgang van het zendingsproject bewaakt, de contacten met de zendingswerker onderhoudt en verantwoordelijkheid draagt voor zijn of haar welbevinden. Hij coördineert de inzet van externe deskundigen en is aanspreekpunt voor alle betrokken partijen. In verband met de span of control van één vaste bureaufunctionaris, met een grote diversiteit aan verantwoordelijkheden, kan het aantal uitzendingen waarvoor ZHHK directe verantwoordelijkheid draagt niet onbeperkt zijn. Een voorzichtige inschatting is dat, naast de andere werkzaamheden die verricht moeten worden, een totaal van vijf uitzendingen het maximum is om te begeleiden door één persoon vanuit Nederland. Bij een groter aantal, moet uitgezien worden naar uitbreiding van de formatie op het zendingsbureau.

3. Afgebakende periode en gericht op overdracht

Vanuit de geschiedenis zijn de namen van zendelingen bekend die veel betekend hebben voor de verkondiging van het Evangelie in landen waar de boodschap van vrije genade niet eerder gebracht was. Mensen als Hudson Taylor (China) en William Carey (India) gingen niet voor een beperkte periode, maar voor het leven. Zij konden niet samenwerken met plaatselijke kerken of westerse organisaties ter plaatse, maar moesten zelf hun weg zien te vinden. In verband met de gebrekkige communicatiemiddelen in die tijd waren de contacten met de uitzendende organisatie beperkt. Zij verwachtten grote dingen van God en ondernamen grote dingen voor God (bekende uitspraak uit een preek van William Carey). Ze hebben veel betekend voor de volken waaronder ze werkzaam waren en voor de geschiedenis van de moderne zending.

Inmiddels zijn, zoals in de inleiding van deze notitie al aan de orde kwam, de omstandigheden sterk veranderd. Die veranderde omstandigheden zijn bepalend voor het derde uitgangspunt: uitzendingen van ZHHK zijn in principe altijd:

- a. voor een afgebakende periode;
- b. in samenwerking met kerken/organisaties ter plaatse (en als deze niet beschikbaar zijn met organisaties die ervaring hebben met de cultuur van het land waarheen uitgezonden wordt);
- c. met een vooraf opgesteld route pad voor overdracht aan lokale werkers.

Een zendingswerker wordt in principe uitgezonden voor een project van ca. vijf jaar. Voor de uitzending wordt een projectplan geschreven waarin vermeld worden:

- de doelen van de uitzending,
- de gekozen strategie om de doelen te bereiken,
- de randvoorwaarden en
- de criteria om het project te evalueren.

Uiterlijk een jaar voor het aflopen van de uitzendperiode wordt het project geëvalueerd. Als het project vertraging opgelopen heeft of als vastgesteld wordt dat er meer tijd nodig is om de gestelde doelen te behalen, wordt in overleg met de zendingswerker beoordeeld of een verlenging van de samenwerkingsovereenkomst zinvol en praktisch mogelijk is. Uiteraard kan de betreffende zendingswerker voor een ander project opnieuw uitgezonden worden, naar hetzelfde land of naar een ander werkveld.

N.B. In paragraaf 4 wordt beschreven dat een uitzending onder niet-bereikten om een lange termijninvestering vraagt. Daarbij kan geen sprake zijn van een afgebakende periode en is uitgangspunt 3 niet van toepassing.

3. Uitzendingen naar Malawi en Suriname

Malawi

Toen in 2007 het zendingsveld Malawi werd overgenomen van de Stichting Stéphanos, ging dat gepaard met de benoeming tot en vervolgens uitzending als zendingspredikant van ds. R.J. Oomen door ZHHK. Ds. Oomen kende de Malawische cultuur en heeft veel betekend voor de opbouw van de jonge Reformed Presbyterian Church (RPC), de kerk waarmee ZHHK samenwerkt in Malawi. Onder zijn leiding is een Bijbelschool gesticht, waar mannen opgeleid worden tot pastor en predikant. De geleidelijke uitbreiding van het werk ging gepaard met een uitbreiding van uitzendingen. Naast de zendingspredikant werd een 'principal' en docent van de Bijbelschool aangetrokken, ds. K. Klopstra. Voor het uitvoeren van praktische taken werd dhr. A. van Bragt uitgezonden.

Toen ds. Oomen toeleefde naar zijn emeritaat, is besloten zijn functie niet te vervangen. In dezelfde tijd gaf ds. Klopstra te kennen naar Nederland terug te keren. Besloten werd toen om, in de plaats van beide zendingspredikanten, één nieuwe uitzending voor te bereiden. In de vacature die ontstond werd het accent gelegd op het verder uitbouwen van het onderwijs aan de Bijbelschool. Daarnaast zou de nieuwe zendingswerker fungeren als adviseur van de synode van de RPC. Dat vrijwel gelijktijdig met de uitzending van ds. C.J.P. van der Bas in 2017 als zendingspredikant in de hierboven genoemde vacature dhr. E. Ju werd aangesteld als vrijwilliger om de kerk op weg te helpen naar organisatorische zelfstandigheid, doet niet af aan het door ZHHK ingenomen standpunt dat in principe één uitzending voldoende zou moeten zijn voor het ondersteunen van de kerk in Malawi. De laatste jaren is in de besprekingen met de synode van de RPC steeds benadrukt dat de kerk geacht wordt zelfstandig te worden en dat ds. Van der Bas in principe de laatste Nederlandse zendingspredikant zal zijn.

De onverwachte terugkeer van ds. Van der Bas naar Nederland in december 2022 maakt dat onderzoek nodig is naar de houdbaarheid van deze eerdere stellingname. In de door de commissie zending opgestelde onderzoeksopdracht wordt er niet bij voorbaat van uitgegaan dat ds. Van der Bas zal worden vervangen door een Nederlandse zendingswerker; zijn werk kan ook worden overgenomen door lokale leden van de RPC. Een uitzending van een Nederlandse zendingswerker in de toekomst zal alleen het geval zijn als uit het onderzoek blijkt dat dit noodzakelijk is voor het voortbestaan van de RPC en het zendingswerk. Een eventuele nieuwe uitzending zal getoetst worden aan de uitgangspunten zoals in paragraaf 2 van deze notitie beschreven.

Suriname

Het zendingsproject in Suriname is in 2010 overgenomen van de Orthodox Presbyterian Church in Canada. De commissie zending heeft besloten een Nederlandse zendingspredikant uit te zenden om het werk van ds. G. Mynders, die met emeritaat zou gaan, voort te zetten. Naast een zendingspredikant werd ook een kinderwerkster aangetrokken. Het bleek voortdurend een uitdaging om de vacatures vervuld te krijgen en voor continuïteit van het werk te zorgen. Toen ds. A. Meuleman in 2020, na een verblijf van vijf jaar in Suriname, te kennen gaf naar Nederland terug te keren, is gezocht naar een lokale predikant om hem op te volgen. In juni 2022 heeft de generale synode ingestemd met de (vooralsnog tijdelijke) benoeming van pastor Serge Andre, die voorgaat in de zondagse prediking in Powakka en Philipusdorp en die het pastoraat in de gemeente verzorgt. Pastor Andre oriënteert zich op de gereformeerde belijdenis en wordt daarbij vanuit Nederland bijgestaan door dr. P.C. Hoek. De hoop en verwachting is dat dit over enkele jaren mag leiden tot een definitieve benoeming van pastor Andre tot voorganger van de gemeente.

De taakomschrijving van de kinderwerkster is verruimd tot zendingswerker. Met de komst van mevr. S.M. van der Plaat heeft de functie een stabiele bezetting gekregen.

De commissie zending heeft het voornemen het werk in Suriname uit te breiden door het organiseren van conferenties over uiteenlopende onderwerpen ten behoeve van jonge pastors van diverse kerken in het district Para. Deze uitbreiding gaat niet gepaard met een nieuwe uitzending. Het streven is dat pastor Andre de conferenties gaat verzorgen. Daarnaast kunnen, in overleg met het HHS, docenten, predikanten of theologiestudenten vanuit Nederland uitgenodigd worden voor een kort bezoek aan Suriname, om een inhoudelijke bijdrage te leveren aan een conferentie.

Ook het werk in de dorpen Powakka en Philipusdorp ondergaat uitbreiding. Er wordt een kerk gebouwd in Powakka, met de mogelijkheid om kerkelijke activiteiten te organiseren en de hierboven bedoelde conferenties te houden. Het is te vroeg om op dit moment te bepalen of dat zal leiden tot een grotere behoefte aan zendingswerkers vanuit Nederland. Het is niet bij voorbaat uitgesloten dat op termijn een tweede zendingswerker of een zendingsechtpaar uitgezonden zal worden. Uit de praktijk van de komende jaren op het werkveld zal blijken of dit wel of niet noodzakelijk is. Overigens geldt ook voor het zendingswerk in Powakka/Philipusdorp dat het gericht is op overdracht aan lokale werkers. In de praktijk blijkt het lastig om geschikte kandidaten te vinden in de dorpsgemeenschappen, die het werk op termijn kunnen voortzetten. Het streven van de commissie zending is om daar biddend en werkend mee bezig te zijn, in de hoop en verwachting dat Nederlandse werkers op termijn hun koffer kunnen pakken om elders het zendingswerk voort te zetten.

4. Zending onder niet bereikte volken

‘Par for the course with our regional people groups, group implosions, betrayal, false conversions, and heartbreaking apostasy await – a long string of deep disappointment with locals they had hoped would be future leaders’. (Uit: : [A Call For Trailblazers – Entrusted to the Dirt](#))

‘(...) However, at the time, I don’t think I’d sufficiently considered those unreached, unengaged language groups with no believers. These peoples need someone from the outside to come. And in some contexts, being an outsider might even open doors’ (Alex Cockman, Association of Baptists of World Evangelism).

Deze paragraaf begint met twee citaten. De eerste legt de vinger bij de onmogelijkheid van het doen van zendingswerk onder niet bereikte volken. De praktijk na veel jaren van hard werken en ploegen op rotsen onder niet bereikte volken is als regel ‘a long string of deep disappointment...’. Het tweede citaat wijst op de noodzaak ervan. Als er geen plaatselijke gelovigen zijn en geen kerk die de plaatselijke bevolking uitnodigt om de erediensten bij te wonen waarin het Woord van God bediend wordt, is het uitzenden van zendingen vanuit een buitenlandse kerk een absolute voorwaarde voor de verkondiging van het Evangelie. En de Heere is machtig om juist buitenstaanders te gebruiken om deuren te openen.

In dit verband kan gewezen worden op de gelijkenis uit Luk.14:28: ‘Want wie van u, willende een toren bouwen, zit niet eerst neder en overrekenet de kosten of hij ook heeft, hetgeen tot volmaking nodig is?’ De kosten van zendingswerk onder niet bereikte volken zijn hoog, zowel voor een zendingsorganisatie als – voor wat betreft zijn persoonlijke leven – voor een bevlogen zendingwerker. Het is essentieel die kosten goed te overrekenen voordat beslissingen genomen worden en een uitzending plaats zal vinden. Als dat in onvoldoende mate gebeurt, is het gevaar van mislukking en voortijdige beëindiging van het project groot. De waarschuwing is duidelijk: eerst grondig bezinnen, dan pas onder biddend opzien beginnen. Tegelijk blijft staan dat de toren wel gebouwd moet worden. Als te gemakkelijk afgezien wordt van de bouw, blijft een bevolkingsgroep verstoken van het Evangelie. Daarom is grondige bezinning niet alleen een plicht in verband met de risico’s van een uitzending, maar ook een eis in verband met de verantwoordelijkheid van een zendingsorganisatie om de mogelijkheden te overwegen die zich voordoen.

Mede met het oog op het bovenstaande voelt ZHHK haar verantwoordelijkheid op en betrokkenheid bij niet bereikte volken en heeft zij de volgende beleidsuitspraak geformuleerd:

ZHHK ziet het bereiken van niet bereikten als een belangrijk onderdeel van haar zendingsactiviteiten.

Een uitzending naar een niet bereikte bevolkingsgroep is per definitie een andere dan de uitzendingen zoals geformuleerd in paragraaf 2.3. Deze kan niet plaatsvinden voor een afgebakende periode of in samenwerking met lokale kerken en organisaties en het is onmogelijk vooraf een route pad op te stellen voor de overdracht aan lokale werkers.

Een uitzending naar een niet bereikte bevolkingsgroep is per definitie een lange termijnuitzending, die veel voorbereiding vraagt voor het daadwerkelijke zendingswerk kan beginnen. Zo is hierbij een grondige studie van de lokale taal en cultuur een absolute vereiste. Verder moet het vertrouwen van de bevolking gewonnen worden. Dat betekent dat, na de voorbereidingstijd in Nederland, de uitzending begint met een lange periode van acculturatie: de zendingswerker woont tussen de plaatselijke bevolking en legt veel contacten met hen, leert hun taal, maakt op deze wijze kennis met hun cultuur en gewoonten, doet zijn dagelijkse werkzaamheden en laat in zijn dagelijks leven in de lokale gemeenschap zien wat het betekent om christen te zijn. Zo wordt geleidelijk het vertrouwen van de bevolking gewonnen, waardoor de gelegenheid ontstaat om de inhoud van de Bijbel over te dragen en Jezus Christus aan te prijzen als Redder en Zaligmaker.

Het uitzenden van een zendingswerker naar een niet bereikte bevolkingsgroep is, gezien de culturele context, niet vanzelfsprekend en voor de hand liggend. In de meeste gevallen zal iemand uitgezonden worden die in het dagelijks leven werkzaam zal zijn in een 'normaal' beroep. Het zendingswerk zal informeel, door middel van sociale contacten vanuit het werk en in vrije tijd, plaats moeten vinden. ZHHK staat open voor het uitzenden van dergelijke 'tentenmakers'.

ZHHK ziet het bereiken van niet bereikten als een belangrijk onderdeel van haar zendingsopdracht. Zij zoekt biddend naar mogelijkheden daartoe, in de overtuiging dat de Heere wegen opent en passende zendingsprojecten op haar pad brengt.

ZHHK zal niet zelfstandig projecten starten in niet bereikte gebieden. Zij kiest ervoor vooral een bijdrage te leveren aan initiatieven van aan zending gelieerde organisaties (paragraaf 7) en aan leden van de kerk (paragraaf 6).

5. Uitbreiding en verbreding van activiteiten

Vanaf de oprichting van ZHHK is biddend uitgezien naar mogelijkheden om zending te bedrijven. De stichting belijdt dat de Heere eerst het zendingswerk in Malawi en vervolgens de zendingspost in Suriname op haar weg gebracht heeft. Het werk op de beide werkvelden wordt onder verantwoordelijkheid van de generale synode verricht. ZHHK staat open voor uitbreiding en verbreding van activiteiten. Dat geldt niet alleen voor de werkvelden Malawi en Suriname, maar ook voor nieuwe projecten in andere landen en werelddelen. ZHHK is een kleine organisatie die in principe niet de capaciteit heeft om eigenstandig de verantwoordelijkheid van een groot project op zich te nemen. Toch geldt dat waar de Heere nieuwe mogelijkheden op haar pad brengt, de stichting haar verantwoordelijkheid niet uit de weg zal gaan. Als Hij wegen opent, zal Hij daarbij ook schenken wat nodig is om daadwerkelijk verantwoordelijkheid te dragen en het werk op te pakken.

ZHHK heeft de overtuiging dat verbreding en uitbreiding van haar activiteiten essentieel is voor het bereiken van haar doelstellingen. Die verbreding en uitbreiding van het werk zal vooral plaatsvinden in samenwerking met andere organisaties. In paragraaf 7 wordt daar nader op ingegaan. Verbreding en uitbreiding vindt eveneens plaats door het steunen of mede uitzenden van HHK-leden die voor andere organisaties werkzaam zijn (zie paragraaf 6). In 2023 zal meer aandacht geschonken worden aan het ondersteunen van HHK-leden in hun zendingswerk voor andere organisaties. Deze beleidswijziging brengt nieuwe contacten met zich mee. Vanuit die contacten zullen zeker ook mogelijkheden ontstaan om een bijdrage te leveren aan zendingswerk op plaatsen waar ZHHK tot op heden niet werkzaam is.

Verder zal ZHHK actief op zoek gaan naar leden van de HHK die zich geroepen voelen tot zendingswerk. Het gesprek met deze leden en het samen onderzoeken van mogelijkheden om uit te gaan zal ongetwijfeld ook nieuwe wegen openen.

De zoektocht naar verbreding en uitbreiding van het zendingswerk kan niet plaatsvinden zonder een afweging van de financiële en organisatorische mogelijkheden van ZHHK. Om het maken van keuzes te vergemakkelijken, hanteert ZHHK de volgende criteria bij het beoordelen van nieuwe projecten:

1. De overtuiging dat het de Heere Zelf is, Die een deur opent en een weg ontsluit;
2. De doelen en uitvoering van het projecten zijn verenigbaar met de identiteit en met de visie en missie van ZHHK;
3. Het project heeft draagvlak in het geheel van de kerk;
4. Het project is verbonden met een lokale gemeente of organisatie en wordt uitgevoerd in samenwerking met derden;
5. Het project past binnen de prioriteiten die ZHHK gesteld heeft. Zie hiervoor par. 9 van deze notitie;
6. Het project is praktisch en financieel haalbaar in relatie tot de formatie van het zendingsbureau en de begroting van de organisatie.

Overigens zal elke uitzending uniek blijken te zijn en dus is voortdurend maatwerk nodig. Het meest belangrijk is dan ook het gebed om de leiding van de Heilige Geest.

Verbreding en uitbreiding is immers geen doel op zichzelf. ZHHK is verantwoordelijk om zendingsprojecten te steunen die overeenstemmen met de doelstellingen van de organisatie, waarbij de vraag naar de wil van God met betrekking tot de organisatie en het te steunen project altijd leidend zal zijn.

6. Het ondersteunen van de uitzending van HHK-leden

Memo ondersteuning uitzending door andere organisaties

In paragraaf 7 wordt gesproken over de samenwerking met verwante zendingsorganisaties. Waar mogelijk verloopt die samenwerking door het ondersteunen van HHK-leden die zendingswerk verrichten onder verantwoordelijkheid van die organisaties. Paragraaf 6 handelt specifiek over de steun aan HHK-leden als zodanig. In paragraaf 7 ligt de focus juist op de organisaties waarmee samengewerkt wordt.

In 2022 heeft ZHHK de 'memo ondersteuning uitzendingen door andere organisaties' vastgesteld. In deze memo is opgenomen dat alle leden van de HHK die, met instemming van de plaatselijke kerkenraad, voor de organisaties Wycliffe en MAF worden uitgezonden, door ZHHK gesteund zullen worden.

De steun aan overige uitzendingen van HHK-leden is eveneens afhankelijk van de instemming van de kerkenraad en daarnaast tevens van het doel waarvoor en de organisatie waardoor uitgezonden wordt. Het doel dient te passen in de doelstellingen van ZHHK. De uitgangspunten van de organisatie mogen niet strijdig zijn met de grondslag van de HHK. De steunaanvragen worden op grond van deze criteria beoordeeld door de manager zending, die daarover jaarlijks verantwoording aflegt aan de commissie zending.

ZHHK ondersteunt deze uitzendingen om twee redenen. In de eerste plaats om daarmee een directe bijdrage te leveren aan het zendingswerk wereldwijd. En vervolgens om het zendingsbewustzijn in de gemeenten te bevorderen en het plaatselijk uitzenden van zendingswerkers te stimuleren.

De ondersteuning is in de eerste plaats financieel. ZHHK zal onder bepaalde voorwaarden jaarlijks een vooraf vastgesteld bedrag beschikbaar stellen ten behoeve van de voortgang van het zendingswerk van het betreffende HHK-lid.

Daarnaast wil ZHHK een bijdrage leveren aan het ondersteunen van kerkenraad, thuisfrontcommissie en HHK-lid bij het zoeken naar een passende plek en het vaststellen van de juiste route naar de uitzending. ZHHK is in dit verband in principe ook bereid om betrokkenheid te tonen bij de daadwerkelijke uitzending.

Ten slotte biedt ZHHK een podium aan uitgezonden HHK-leden in Zicht op de Kerk en op haar website om hun werk onder de aandacht van gemeenten en gemeenteleden te brengen.

ZHHK streeft ernaar alle HHK-leden die uitgezonden zijn met een zendingsopdracht in kaart te brengen en te steunen. Jaarlijks wordt met elk van deze leden een gesprek gevoerd, hetzij fysiek tijdens een verlof, hetzij in Teams.

Gezamenlijke uitzending met plaatselijke kerkenraad

ZHHK is de overtuiging toegedaan dat het zendingswerk waar mogelijk dient te gebeuren vanuit en onder verantwoordelijkheid van de plaatselijke gemeenten. Om die reden richt ZHHK zich op het vergroten van het zendingsbewustzijn in de gemeenten en stimuleert en faciliteert zij de uitzending van zendingswerkers vanuit één of meerdere gemeenten.

Veel gemeenten zijn financieel en organisatorisch niet in staat om een zendingswerker uit te zenden. Daarom wordt in de praktijk altijd contact gezocht met een zendingsorganisatie en vindt de uitzending plaats onder inhoudelijke verantwoordelijkheid van die organisatie en onder pastorale verantwoordelijkheid van de kerkenraad.

ZHHK wil graag het gesprek aangaan met kerkenraden over deelname aan een dergelijke uitzending en de mogelijkheid, al of niet samen met een andere organisatie, mede inhoudelijke verantwoordelijkheid te nemen voor het project waarvoor uitgezonden wordt. Waar ZHHK daadwerkelijk inhoudelijke verantwoordelijkheid draagt, zal zij een nader af te spreken fundamentele bijdrage leveren aan de financiering van de uitzending.

ZHHK staat open voor vragen over een mogelijke gezamenlijke uitzending van kerkenraden, plaatselijke zendingscommissies en leden van de kerk.

Leden van de kerk en uitzending onder niet bereikte volken

ZHHK staat open voor leden van de kerk die zich geroepen weten om het Evangelie te brengen bij een niet bereikte bevolkingsgroep. ZHHK heeft de intentie om, na een periode van kennismaking en selectie en nadat overeenstemming over de voorwaarden is bereikt, een uitzending te faciliteren in samenwerking met een professionele organisatie. Een voorbeeld van een dergelijke organisatie is OMF (Overseas Missionary Fellowship), die zich richt op niet bereikte bevolkingsgroepen (in moeilijk toegankelijke gebieden) en niet bereikte sociale groepen in Oost-Azië. ZHHK zal het gesprek aangaan met deze of een vergelijkbare organisatie en met de betreffende leden van de kerk om te onderzoeken of er een weg geopend wordt om gestalte te geven aan de roeping zoals die ervaren wordt.

ZHHK is vervolgens bereid om verantwoordelijkheid te dragen voor een uitzending, waarbij gebruik gemaakt wordt van de kennis en ervaring van de professionele organisatie. Om tot een constructieve samenwerking te komen, zal rond een uitzending een samenwerkingsovereenkomst afgesloten worden, waarin de verantwoordelijkheden voor de verschillende partijen helder verwoord zijn. De uitgangspunten van een eventuele uitzending kunnen afwijken van de uitspraken van paragraaf 2.3. van deze notitie.

ZHHK ziet het als haar verantwoordelijkheid om deze mogelijkheid van zending bedrijven actief onder de aandacht van kerkenraden, zendingscommissies en leden van de kerk te brengen.

7. Uitzendingen in samenwerking met verwante organisaties.

ZHHK is te klein om in deze complexe wereld eigenstandig zendingswerk te verrichten. De stichting beseft de noodzaak om de krachten te bundelen door samen te werken met andere organisaties waar het gaat om de uitbreiding van het Evangelie wereldwijd. Het doel is immers niet het grootmaken van de HHK, maar de verheerlijking van Gods Naam.

Deze samenwerking krijgt gestalte in het gezamenlijk uitzenden van leden van de kerk. In paragraaf 6 is ingegaan op de ondersteuning van HHK-leden met een zendingsroeping. In deze paragraaf richten we ons specifiek op de organisaties waarmee samengewerkt wordt.

In 2022 is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de stichtingen Wycliffe en MAF. Om die reden ligt het voor de hand om in eerste instantie met deze instanties te verkennen of verdere vormen van samenwerking mogelijk zijn. Beide organisaties zijn geen zendingsorganisaties in strikte zin. Ze zijn opgericht, elk vanuit haar eigen doelstelling – het vertalen van de Bijbel of het verzorgen van vervoer van zendingswerkers – om het zendingswerk te faciliteren. Het werk van de organisaties raakt aan zending en vindt ook fysiek plaats in gebieden waar zending bedreven wordt.

Zo faciliteert Wycliffe de vertaling van de Bijbel voor niet bereikte bevolkingsgroepen. ZHHK zal in gesprek met Wycliffe naar mogelijkheden zoeken om bij een vertaalproject aan te haken, door het uitzenden van een zendingswerker/evangelist, die lokale pastors leert de vertaalde Bijbel onder de aandacht van de mensen te brengen.

Op dezelfde wijze zijn er ook rond de organisatie MAF functies te bedenken die dermate raken aan het eigenlijke zendingswerk zelf, dat het beschikbaar stellen van een zendingswerker vanuit ZHHK een logische optie is. Te denken valt aan een 'chaplain', die geestelijke verzorging biedt aan de MAF-gezinnen in een moeilijk toegankelijk land en daarnaast naar mogelijkheden zoekt om in contacten met de plaatselijke bevolking het Evangelie in woord en daad door te geven.

De organisaties hebben niet dezelfde grondslag als ZHHK, maar zijn wel Bijbelgetrouw. In gesprek met beide zal ZHHK verkennen of er mogelijkheden liggen om elkaar te versterken op het zendingsveld. ZHHK is in principe bereid om gezamenlijke uitzendingen te verrichten, mits de inhoudelijke verantwoordelijkheid voor het zendingswerk als zodanig bij haar zal liggen.

De focus van het werk van ZHHK ligt op onderwijs en toerusting. Om die reden steunt zij Bijbelscholen op de werkvelden Malawi en Suriname en onderzoekt zij mogelijkheden om op deze wijze ook elders dienstbaar te kunnen zijn. ZHHK zal het gesprek aangaan met het HHS met als doel deze te betrekken bij het ontsluiten van de gereformeerde theologie op de werkvelden door het geven van een structurele bijdrage aan conferenties en gastcolleges.

Met haar focus op onderwijs en toerusting ligt ook samenwerking met NET Foundation, die eveneens het accent legt op scholing van voorgangers, voor de hand. ZHHK zal ook met deze organisatie het gesprek aangaan om te komen tot samenwerking en te zoeken naar projecten waar ZHHK door middel van een uitzending een inhoudelijke bijdrage kan leveren aan toerusting en vorming van voorgangers van een lokale kerk.

NET Foundation is opgericht om online cursussen aan te bieden die minder goed opgeleide pastors helpen om hun werk in de gemeente te doen. NET Foundation werkt wereldwijd op veel plaatsen, ook in onherbergzame en moeilijk toegankelijke gebieden. Waar internetfaciliteiten ontbreken of omdat begeleiding per plaats nodig is, worden cursussen ook fysiek op locatie gegeven. Daarbij worden niet alleen pastors geschoold die hun eigen gemeente dienen maar ook hen die zich geroepen weten om als evangelist het binnenland in te trekken om te preken en te werken onder

een niet bereikte bevolkingsgroep. Waar de cursussen op locatie gegeven worden, is de aanwezigheid van een (in veel gevallen westerse) zendingswerker/evangelist voor enige tijd gewenst. NET Foundation ziet mogelijkheden om hiervoor in samenwerking met ZHHK een zendingswerker uit te zenden.

ZHHK ziet het bereiken van niet bereikte bevolkingsgroepen als een belangrijk onderdeel van haar zendingsopdracht. Daarom zal zij contact zoeken met de OMF (overseas missionary fellowship) om te verkennen in hoeverre gebruik gemaakt kan worden van de expertise van deze organisatie, die veel ervaring heeft met het werken onder niet bereikte bevolkingsgroepen, en eventueel ook samengewerkt kan worden.

ZHHK zal de samenwerking in eerste instantie beperken tot de hierboven bedoelde organisaties. Zij staat ervoor open om met elk van de genoemde organisaties een uitzending te verzorgen. ZHHK zal, voorafgaande aan de werving van een zendingswerker voor een gezamenlijke uitzending, een samenwerkingsovereenkomst afsluiten, waarin vastgelegd wordt dat deze zijn werk doet vanuit zijn eigen overtuiging en met steun van zijn eigen gemeente/kerkverband. In de samenwerkingsovereenkomst worden de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen helder vastgelegd.

Het zendingswerk dat ZHHK met deze samenwerking voor ogen heeft, is voor haar een nieuwe vorm. Het is van belang hiermee ervaring op te doen en zowel de samenwerking als de gezamenlijke uitzendingen goed te evalueren. Op basis van de ervaringen zal ZHHK het besluit nemen de blik al of niet te verruimen en wel of niet samenwerkingsovereenkomsten aangaan met andere organisaties. Vooralsnog biedt samenwerking met de genoemde organisaties voldoende mogelijkheden voor de verbreding van het werkveld van ZHHK en de uitbreiding van de werkzaamheden.

Daarnaast blijft gelden dat ZHHK de ontwikkelingen in zendingsland met open ogen en oren volgt, om daaruit te concluderen wat de weg van de Heere voor haar is en waar Hij wellicht ook andere deuren opent.

8. Conclusies

Op basis van het voorgaande kunnen de volgende *conclusies* getrokken worden:

1. ZHHK blijft zendingswerkers uitzenden, zowel op de haar toevertrouwde werkvelden Malawi en Suriname, als ook daarbuiten.
2. Zij doet dit bij voorkeur in samenwerking met een andere organisatie en/of een lokale kerk, voor een afgebakende periode en met oog op overdracht aan lokale werkers.
3. In eerste instantie zullen mogelijkheden tot samenwerken bij uitzendingen verkend worden met Wycliffe, MAF, NET Foundation en OMF.
4. ZHHK gaat actief op zoek naar mogelijkheden om, in samenwerking met een andere (zendings-)organisatie, naast financieel ook inhoudelijk te participeren in de uitzending van leden van de kerk.
5. ZHHK stelt als speerpunt voor de komende jaren het leveren van een bijdrage aan zendingsactiviteiten onder niet bereikte volken. Ze gaat hierover actief het gesprek aan om te verkennen waar zich mogelijkheden voordoen.

Uitzendingen zoals in deze notitie beschreven behoeven niet uitsluitend plaats te vinden in de traditionele zendingslanden in Afrika, Azië of Latijns-Amerika. In eerste instantie zal het accent met name op de zuidelijke continenten gericht zijn. ZHHK heeft het voornemen zich ook te beraden op mogelijke projecten en uitzendingen in Europa. Te denken valt aan sterk gesecculariseerde landen in Oost- en Noord-Europa en aan landen als Frankrijk en Spanje.

Op basis van deze notitie wordt in paragraaf 9 ingegaan op de praktijk. Wat betekenen de beschreven uitgangspunten voor het zendingswerk in de komende jaren? En welke prioritering wil ZHHK daarin aanbrengen?

9. Uitwerking in de praktijk van het zendingswerk en prioritering

De overwegingen uit deze notitie zijn leidend voor de voortzetting, verbreding en verdieping van het zendingswerk in de komende jaren. In deze slotparagraaf wordt beschreven welke stappen ZHHK de komende jaren wil zetten en welke prioriteiten gelden. Daarbij worden de resterende jaren van het huidige meerjarenbeleidsplan 2020-2024 gezien als 'oefenjaren' voor de invulling van het meerjarenbeleid in de periode 2025-2029.

In volgorde van belangrijkheid zal in de jaren 2023 en 2024 aandacht geschonken worden aan de volgende activiteiten:

1. *Het versterken van het zendingswerk in Suriname en Malawi.*

Voor wat betreft Suriname zijn al in het jaarplan 2023 doelen gesteld en afspraken gemaakt. De gestelde doelen leiden niet tot nieuwe uitzendingen of uitbreiding van de formatie ter plekke. Wel is het mogelijk om vanuit het HHS of vanuit de kerk docenten, studenten en predikanten te vragen een tijdelijke bijdrage te leveren aan een Bijbelschool of een conferentie. De verwachting is dat de inzet van structurele middelen de komende twee jaar niet zal toenemen.

Voorafgaande aan het meerjarenbeleidsplan 2025-2029 wordt in kaart gebracht of een extra inzet van zendingswerkers vanuit Nederland op termijn nodig is.

In Malawi vindt in de eerste helft van 2023 een onderzoek plaats naar de effectiviteit van het werk in het verleden en de behoeften en mogelijkheden voor de toekomst. Op basis van de onderzoeksuitkomsten wordt besloten welke zendingsactiviteiten vanuit ZHHK de komende jaren (vanaf 2024) gesteund zullen worden. Het onderzoek betreft ook een mogelijke betrokkenheid bij de Bijbelschool in Petauke, Zambia en een op te zetten Bijbelschool in Mozambique. Uitgangspunt bij het steunen van projecten vanaf 2024 is dat de inzet van structurele middelen zal afnemen.

De generale synode heeft het jaarplan 2023 goedgekeurd, onder voorbehoud van het hoofdstuk over Malawi. Een aangepaste versie zal in maart 2023 aan de generale synode aangeboden worden.

2. *Ondersteuning leden HHK die uitgezonden zijn voor andere organisaties*

Vanaf 2023 ontvangen leden van de HHK die voor andere zendingsorganisaties zijn uitgezonden structureel een financiële bijdrage. Daarvoor wordt een bedrag van 100.000 euro per jaar begroot. De verwachting is dat dit bedrag voor de komende twee jaar toereikend zal zijn.

3. *Uitzendingen in samenwerking met andere organisaties*

ZHHK onderzoekt de mogelijkheid om in samenwerking met Wycliffe, MAF, NET en OMF tot uitzendingen (van HHK-leden) te komen. Uitgaande van in totaal vier uitzendingen in 2024, zal vanaf dat jaar een bedrag van 200.000 begroot worden.

Deze uitzendingen betreffen leden van de kerk die zich geroepen weten tot het zendingswerk en gedragen worden door hun thuisgemeente.

Bij het beoordelen en accorderen van de uitzendingen gelden de volgende overwegingen als leidend:

- A. Zowel de thuisgemeente als de TFC van de uitgezondene nemen een deel van de kosten voor hun rekening, waardoor de bijdrage van ZHHK max. 50.000 per uitzending zal bedragen.
  - B. In 2023 wordt gestreefd naar het effectueren van één tot twee uitzendingen (100.000 – ten laste van de reserve. Het jaarplan moet hieraan aangepast worden en – in combinatie met de aanpassingen m.b.t. Malawi – voorgelegd aan de generale synode*) en het voorbereiden van de overige twee.
  - C. Ten minste twee van de onder 3. genoemde uitzendingen betreffen zending onder niet bereikte bevolkingsgroepen.
  - D. Ten minste twee van de onder 3. genoemde uitzendingen hebben geen betrekking op het werkgebied Malawi of Suriname.
  - E. Bij minimaal een uitzending is een land in Azië betrokken.
4. ZHHK sluit het uitzenden van een pionier in samenwerking met andere kerken (GG of GGiN) niet bij voorbaat uit. Mocht dat op haar weg geplaatst worden, dan zullen middelen (25.000 per jaar) in eerste instantie vanuit de reserves aangewend worden. Vervolgens zal de uitzending ingepast worden in de jaarlijkse exploitatie.
  5. Op basis van ervaringen, voortschrijdend inzicht en de financiële mogelijkheden van ZHHK wordt medio 2024 een besluit genomen over de omvang van uitzendingen vanaf 2025. Als uitgangspunt daarbij geldt dat de in gang gezette uitzendingen (punt 3 en 4) minimaal gestabiliseerd, maar bij voorkeur uitgebreid worden.

*) Een van de actiepunten uit het jaarplan 2023 is het schrijven van de nota die uitmond in de hierboven genoemde activiteiten. De concrete beleidsvoornemens zoals onder 3 en 4 genoemd zijn dan ook niet gepland of begroot. Gezien de urgentie om tot uitbreiding over te gaan en de forse, jaarlijks in omvang toenemende reserve van ZHHK is het verdedigbaar om het jaarplan 2023 tussentijds open te breken om ruimte te maken voor de beschreven voornemens. Als de commissie daartoe besluit, zullen het jaarplan en de begroting aangepast en (met als onderlegger deze notitie) besproken moeten worden in de generale synode.